

1. PEATÜKK

Reede, 22. juuli 2011 kell 13. Telefon helises ja ekraanile ilmus tema nimi – AMY.

Tema hääl kõlas nagu ikka: „Kas kõik on hästi, kallis?”

Ei olnud hästi. Sest temaga ei olnud hästi. Mitte miski polnud hästi. Olin eelmisel õhtul kõndinud minema meie Camden Square'i kodust, viimasest neist paljudest, kus olime koos elanud alates ajast, kui Amy oli kaheksateist aastat vana. Olime olnud parimad sõbrad sestsaati, kui tema oli kaheateistkümnene ja mina kolmeteistkümnene, olime olnud lahutamatud hingesugulased. Minemakõndimine oli minu uus taktika. Kõike muud olin ma juba proovinud. Pärast aastatepikkust hingevalu, mida oli põhjustanud püüed teda alati päästa, olid mul ideed otsas. Seega lasin nüüd iga tema tagasilanguse ajal lihtsalt jalga, sest ma ei saanud tema joomisega leppida.

„Kui sa jood, siis mina *ei ole* nõus seal olema.”

Mõnikord ma siiski *olin* seal, kuid tema seda ei teadnud. Allkorruse jõusaalis seisis jooksulint, ma magasin sellel, et pääseda kogu sellest lärmist: ta kisendas minu nime, kuulas valjusti muusikat, vaatas kogu öö zombifilmi „Õuduste planeet”¹, heli kõlaritest lõugamas.

---

¹ Originaalpealkiri „Planet Terror” (2007, režissöör Robert Rodriguez on ühtlasi ka muusika autor). *Siin ja edaspidi toimetaja märkused.*

Kuid enamasti läksin Essexisse ema juurde – kaheks, kolmeks, neljaks päevaks. Siis Amy helistas.

„T, palun tule koju.”

Ja me jõudsim kokkuleppeni.

„Ma tulen koju. Hakkame otsast peale, teeme koos läbi võõrutuse, aga homsest olgu joomisega lõpp.”

Ja see toimis. *See toimis*. Amyl hakkaski paremini minema. Ta oli kolm nädalat kaine, siis jõi neli päeva ja seejärel oli jälle kolm nädalat kaine. Igal kainel päeval rassis ta jõusaalis, sörkis jooksulindil, taastas vahepeal kaotatud jõudu. Tsükliid kordusid, kuid ta oli pääsemisele lähedal. *Nii lähedal*. Ta kirjutas isegi jälle muusikat. Vaatamata kõmulehtede väidetele ei olnud ta kolm aastat ühtegi kanget uimastit puutunud.

Niisiis olin jälle Camden Square’ilt minema kõndinud, kell oli kümme õhtul. Istusin surmväsinult kohaliku publi ees ja plaanisin kutsuda Addison Lee takso, et ema juurde sõita. Kuid seekord tekkis mul tunne, et ma ei tohiks oma äraproovitud lahkumisvõtet korrata. Midagi oli teistmoodi, tajusin seda mingi alateadvuse sopiga. Tavaliselt rääkisin Amyga rahulikult, ei tahtnud teda kunagi pahandada, sest teadsin omast käest, et alkohoolikute puhul see ei toimi – kui mina kunagi karskusrajalt libastumise tõttu söimata sain, haarasin vaid uue pudeli. Aga seekord? Mõtlesin: *persse*. Ma pean olema teistsugune – karm.

Avasin välisukse oma võtmetega ja läksin otsemaid Amy magamistuppa, mis asus ülakorrusel. Ta tegi seal kõiki neid asju, mida tagasilanguse ajal ikka; kõlaritest, mis olid ühendatud tema sülearvutiga, kõlas üle mõistuse vali muusika. Tavaliselt oli see Mos Def, seekord aga mõirgas The Specialsi lugu „Ghost Town”. Seisin tema toa uksele ja jälgisin mängu: ta sagis seal ringi, rüüpas veini, saalis oma vannitoa vahet, laulis – tundis end ilmselgelt jälle normaalselt ja hästi, sest nii alkohol ju mõjubki, kui seda kaua ihaldanud oled. Läksin täiesti endast välja. Närvid ütlesid üles.

„Selline elu ei ole enam kuskilt otsast normaalne, tore ega lõbus – see on püstiogar!”

Teadsin, et ajan ta närvi. Ma ei olnud oma õigustatud viha kunagi tema peale välja valanud, vaid alati teda toetanud, aidanud, *armastanud* – kuid nüüd oli mul sellest kõrini saanud. Astusin tema sülearvuti juurde ja virutasin selle kaane kinni, äkitselt võttis maad vaikus.

„Mida *kuradit* sa teed?” kisendas ta. „Ma kuulasin muusikat!”

Istusin tema voodi servale ja nüüd oli minu kord karjuda.

„Sa *ei tohi* enam juua, niimoodi ei tohi rohkem juhtuda! Me ei saa muudkui ringiratast tammuda. Tagasilangus, tagasilangus, tagasilangus ... Me oleme tuhat korda haiglas käinud, arstid on sõnaselgelt öelnud, et kui sa veel jood, siis *sured*. Nad on sind isegi *kirjalikult hoiatanud*. Sul ei ole enam valikut! Kas mõistad, mida sa *minuga* teed?”

Olin ainus sõber, kes Amyl selleks ajaks alles oli, ainus inimene, kellele kohaloleku eest ei makstud. Kõik teised olid ta hüljanud. Ükskõik kui palju nood teised poleks teda ka armastanud, ei saanud nad temaga hakkama. Kedagi sellist, kes teda päev päeva kõrval toetaks, peale minu lihtsalt polnud, mistõttu tundsin, et just minul on õigus talle tõtt öelda. Kuid seekord tõin kuuldavale lauseid, mida ma polnud kunagi varem öelnud.

„Ära mõtle kogu aeg *endale*, vaid mõtle korraks hoopis sellele, mis juhtub *minuga*, minu *mõistuse* ja minu *eluga*, kui sind enam ei ole. Mis saab, kui sa *sured*? Sa ju armastad mind, oma parimat sõpra. Kuid sa hävitad mu. Kui see ongi su eesmärk, siis oleks sul lihtsam hankida mõni neetud tukk ja mind pikemalt piinamata maha lasta.”

Tema magamistoa juurde kuulus väike elutuba, just seal ma siis murest murtuna ringi tammusingi.

„Ma tõesti ei tea enam, mida peaksin sinuga ette võtma! Minu mõistus on otsas, aga sulle ei paista olukorra tõsidus üldse kohale jõudvat!”

Ta püüdis mind veenda, et asi pole üldse nii hull.

„Aga T, ma töotan taas allkorruse stuudios, ma teen jälle muusikat.”

Ta oli elus alati püüdnud olla see, kes ta enda arvates olema pidi: Amy Winehouse'i nime kandev tegelaskuju. Nüüd oli aeg mul talle teatada: „Parem *elada* Amyna kui *surra*, püüdes olla Amy Winehouse. *Persse* see Amy Winehouse, kes on lihtsalt tegelaskuju, *persse* see karakter!”

Vastuseks kordas ta lauset, mida oli juba harjunud ütleva: „T, ma ei kao kuskile.”

Oskamata muud kosta, võtsin appi oma uue taktika: „Kui sa *kohe praegu* joomist ei lõpeta, kaon mina.”

„Noh,” nähvas ta, „keri siis persse.”

„Noh, keri *ise*.”

Selline seis oli juba liigagi tavaliseks saanud. Võtsin koti ja lahkusin. Ma *pidin*. Ma ei saanud lasta tal mõelda, et kiidan tema enesehävituse heaks. Lihtsalt välja kannatada ja mitte sekkuda – nagu eelistasid teha mõned teised tema lähedased – polnud aga variant, mis oleks midagi muutnud.

Järgmisel päeval helises telefon. „Kas kõik on hästi, kallis?”

Teadsin, et kõne venib pikaks, seetõttu kõndisin ema kodutänavana lõppu, kus asus põõsastega ümbritsetud kõrvaline muruplats. Seal polnud kedagi peale minu, nii et võisime rähkida. Isegi Amyt nägemata sain peagi aru, et tal on juba paar drinki hinge all. Kuid oli alles lõunaaeg ...

Vestlus oli kummaline – ta rääkis minuga *minust*. Usun, et ta püüdis vabandust paluda. Ta andis mõista, et teab küll, kui palju olen ma ennast tema heaks ohverdanud. Ehkki tegelikult olin pühendanud talle kogu oma elu. Ta oli tänulik ja osa temast tundis süüd. Ta kinnitas uuesti: „Ma ei lähe kuskile, T, minuga saab kõik korda.” Kuid seekord lisas ta veel midagi: „Soovin

tänutäheks ka *sinu* heaks midagi ära teha.” Ta pakkus, et saab kaasa aidata, kui peaksin tahtma taas muusikat teha. Aga mina polnud huvitatud. Mul polnud tõesti enam mingit soovi kuulsaks saada – igatahes mitte pärast seda, mida olin seni näinud kuulsusega koos käivat. Pealegi oli ta ise juba aastaid kinnitanud: kõik, kes tahavad olla kuulsad, peavad olema ogarad. Vahel tavatses ta öelda: „Kuulsus on nagu ravimatu vähk; ma ei soovi seda kellelegi.”

Amy polnud kunagi kuulsust ihaldanud. Ta tahtis olla džäss-laulja. Kõige rohkem ihkas ta aga perekonda: olla kellelegi hea abikaasa ja kasvatada lapsi. Ta ihkas kõige tavalisemat elu.

Ning sedasama soovis ta ka mulle. Ta soovis südamest, et leiaksin kellegi, kes mind armastaks. Ta ütles: „T, tahan, et sa armuksid.” Amy silmad polnud midagi sellist veel näinud, kuna olin alati olnud pühendunud talle ja ainult tema eest hoolitse-nud. Ma olin kahekümne üheksa aastane, kuid mul polnud olnud ühtki tõsiseltvõetavat armusuhet – millal olekski mul olnud aega kellegagi kohtamas käia? Mul oli ka väga vähe sõpru, kuna Amy oli alati esikohal.

„T,” ütles ta. „Tule koju.”

„No *praegu* ma kohe kindlasti ei tule. Tulen homme.”

Sel õhtul polnud mul mõtet tagasi minna – sain aru, et ta kavat-ses lihtsalt edasi juua.

Amy helistas mulle tükk aega hiljem uuesti, kell võis olla üks-teist õhtul. Ta oli juba väga purjus, jutt arusaamatu. Jäin ema diivanile magama. Umbes pool kolm öösel helistas ta jälle. Olin rampväsinud ja lihtsalt ei vastanud. Mis mõtet sel oleks, ta ei mäletaks seda nagunii. Jäin uuesti magama.

Järgmisel päeval läksin meie ühisesse koju Camden Square’il. Enne majja sisseastumist istusin tükk aega puhkeala pingil, püüdes vaimu eesootavateks päevadeks valmis panna. Helistasin oma sõbrannale Chantelle’ile ja me rääkisime vaid Amyst. Olin oma-dega läbi ja ta püüdis abiks olla. „Pead hakkama iseenda eest

hoolitsema,” korrutas ta aina, „armastan Amyt väga, aga sa ei tohi niimoodi jätkata.” Aga seda ma just *tegingi*. Ja oleksingi jäänud tegema, kuni Amy viimaks paraneb.

Tõusin püsti, võtmed peos, ja astusin trepist üles välisukse juurde. Seekordne tagasilangus polnud teistest kuidagi erinenud, mistõttu ma teadsin, mis mind ees ootab: Amy ärkab üles, tahab kaineks saada, ma viin ta võõrutusravile ja kogu jant hakkab otsast peale. Amy nädalate kaupa end jooksulindil taastamas, jälle terve, jälle vaimukas, jälle särav.

Võib-olla jääbki ta sel korral kaineks? Ükskord juhtub see temaga, nagu oli juhtunud minuga, sest see oli tema eesmärk ja ta korrutas aina: „Kui Tyler suudab, suudan ka mina.” Ta uskus minusse ja selle kaudu endasse, sest meie eluteed olid juba ammu kõrvuti kulgenud; nii oli see alati olnud, juba lapsest saati. Me tegime kõike koos, mina ja tema. *Alati* mina ja tema. Just sellepärast ma teadsingi, et ükskord ta nii kaugele ka jõuab.

Ma *teadsin*.

Keerasin ukse lukust lahti ja astusin edasi. Oli laupäev, 23. juuli 2011.

2. PEATÜKK

Canning Town oli 1982. aastal – siis, kui ma sündisin, üks aasta enne Amyt – tüüpiline töölisklassi linnaosa Ida-Londonis. Seal olid kõik karmid tüübid, nii et kui olid poiss, pidid oskama kakelda. Mina ei olnud kakleja, olin lugeja. Elasin koos ema ja vanema õega munitsipaalmajas. Sellal kui ülejäänud pere all elutoas „EastEndersit” vaatas, istusin mina ülakorrusel oma toas ja lugesin Shakespeare’i näidendeid, kuulasin muusikat ja kirjutasin luuletusi. Olin alati olnud tundliku loomuga, teistsugune laps. Ma ei tahtnud minna õue ega seal teiste poistega jalgpalli taguda. Hoolisin väga koolist ja õppimisest, ehkki minu piirkonnas peeti seda *veidraks*. Kusjuures minu vanemad ei olnud mingid haritlased.

Ma olin East Endi poiss, kelle dressid olid ostetud odavmüügist. Enamik mu koolivendadest sattus varem või hiljem vangi uimastiäri, autode ärandamise või millegi muu taolise tõttu. Paljud minu sugulased olid gangsterid, Londoni East Endis tegutsenud pubide omanikud, ja nii mõnigi neist oli olnud sunnitud aega veetma vanglas.

Lapsepõlv oli tegelikult ka lõbus. Lusti pakkusid alkoholiküllased perekondlikud grillipeod meie tillukeses betoonaias ja lõputud lapsikud mängud, no näiteks helistasime suvaliste naabrite uksekelli ja andsime siis jalgadele valu, ning vana-aastaõhtud, kui kogu tänava rahvas kogunes keskööks välja prügikastikaasi paugutama.

Amy ülistas minu päritolu. Minu emapoolne vanaisa Albert Reading oli tõeline gangster, palgamõrvar, kes täitis Kray kaksikute käske. Kui elasime Amyga oma esimeses korteris, mis asus Jeffrey's Place'is Camdenis, pidas tema minu vanaisast kirjutatud raamatut väärikal kohal oma riulis. Mina seda meest ei seedi, olen temaga elu jooksul vaid paar korda kohtunud.

Amy oli alati tahtnud olla gangsteri naine, see oli tema fantaasia. Ta vaimustus „Ristiisa” filmidest¹ ja sedasorti linateostest nagu Martin Scorsese „Omad poisid”². Talle meeldisid gangsterite naised, kellel oli alati trobikond lapsi, isegi kui nood alatasa naha peale said. Fantaasia hulka kuulus ka gangsterite ilmaletoomine: Amy oleks soovinud sünnitada vennad Krayd, kaks poega, kellel kõrvad pihku võtta. Minu suguvõsas on kaksikuid sündinud küll, üle ühe sugupõlve, seega nimetas Amy mind kaksikusemendajaks³ ja tahtis minuga lapsi saada. Me naljatlesime, kuidas meil sünnib kaks ulakat huligaani, kes mõlemad saavad nime Marlon Brando järgi: Marlon ja Brandon.

Amy idealiseeris minu veidrat Ida-Londoni suguvõsa sedavõrd, et fantaseeris koguni *abielu kaudu* sinna pääsemisest. Kuna mina olin talle nagu vend, abiellunuks ta minu asemel mu nõo Daniga. Kõik tavatsesid öelda, et meie Daniga olime nagu vanaisa Alberti kaks poolt ja Dan oli meist see üleannetu, gangsteri tüüpi. Amy kinnitas tihti: „Ilmselt võtangi lõpuks sinu nõo ära.” Ehkki nad polnud silmast silma kohtunudki.

Üks põhjuseid, miks ma olin Amyga sedavõrd lähedane, oli kindlasti see, et ta meenutas mulle väga mu enda ema Tinat: sama emalikku, tugevat, traditsioone austavat naist, teisisõnu sedasorti võimekat naist, kellele meeldib oma meespere eest hoolt kanda. Minu ema oli olnud teismelisena hukatuslikus paarisuhtes ja see

---

¹ Francis Coppola filmitriloogia: „The Godfather” (1972), „The Godfather Part II” (1974) ja „The Godfather Part III” (1990).

² „Goodfellas” (1990).

³ Originaalis Twin Spunk.

seletas vähemalt osaliseltki, miks nad Amyga nii hästi läbi said. Kuna ema oli kuueteistkümneaastaselt abielludes sattunud paraja kaabaka otsa, siis mõistis ta hästi näiteks kogu seda Blake'i värki.

Pärast esimese abielu lahutamist tutvus ema heasüdamliku mehega – minu bioloogilise isaga, ja varsti sündis minu vanem õde. Neli aastat hiljem nägin ilmavalgust mina. Kuid mu ema ja isa olid pärit täiesti eri maailmadest. Isa oli tundlik poeet, loominguline ja musikaalne, sündinud näitleja. Kooselu kiskus kiiva, kuni mu ema ühel päeval ärgates otsustas: „Mida kuradit?!?” Nad lahutasid abielu, kui mina olin kaheaastane.

Pärast seda aega on mul hetkedest, kui mu ema ja isa veel samas ruumis viibisid, ainult kaks mälestuskildu. Esimene pärineb jõuludest, kui olin üheksane, ja isa tuli kingitusi tooma. Teine jääb kümme aastat hilisemasse aega, kui olin sattunud julma rünnaku ohvriks – millest sai ühtlasi mu elu muutev juhtum, sest see viis selleni, et hakkasime püsivalt Amyga koos elama. Kui olin haiglavoodis teadvusele tulnud ning esimese asjana näinud sealsamas palatis koos oma ema ja isa, kartsin korraks, et näen viirastusi. Ehkki nad ei pidanud teineteise vastu viha ja lahutus ei mõjunud mulle tegelikult halvasti.

Kohtusin oma lihase isaga regulaarselt, seega oli isakuju minu elus olemas. Kui olin üheksane, sain kasuisaks Danny – too oli koloriitne Ida-Londoni tüüp, kelle tööjärg ei saa saanud kunagi otsa. Ta oli mees nagu orkester: tegi natuke üht, teist ja kolmandat, värvis kõike, mida vaja, tegi siseviimistlust, kuid peamiselt kauples vanametalliga, abiks valge Ford Transit nagu töömeestel ikka. Ning siis sündis minu väike õde.

Võib-olla oli meie perekonna kiirakääraline kujunemislugu see, mis tegi minust autsaideri. Võib-olla oli just see põhjus, mispärast tundsin end teistest erinevat. Võib-olla andis see mulle kindlust, et proovida oma eluga midagi teistsugust ette võtta, või mõelda, et võiksin olla salvestav poplaulja. Olin peres ainuke poiss ja tänu emale tundsin end alati erilisena. Olen ikka veel oma ema prints. Kuid olen aastaid kasvanud ka üksikvanema peres, ümbritsetuna

imelistest naistest – lisaks emale oma tädidest, ja ka ema parim sõbranna elas mõnda aega meiega. Tänu sellele tunnen suurt austust emade ja üldse naiste vastu.

Ma ei mäleta, et mu lapsepõlves oleks olnud perioode, mil ma poleks laulnud. See on kummaline, sest nüüd ma enam ei laula, kohe üldse mitte. Mu emal on alles salvestis, millel laulsin lapsena Kylie lugusid „I Should Be So Lucky” ja „Wouldn’t Change a Thing”. Ning Stevie Wonderi laulu „Isn’t She Lovely”. CD-d olid tol ajal kõva sõna ning meie suguvõsas kuulati palju muusikat, iseäranis Motowni stiili – kõik naised tantsimas, klaasides loksumas viin ja kokakoola. Minu emale meeldisid Fleetwood Mac, UB40, Kate Bush ja igasugune soul. Tema ning minu vanaema ja tädide lemmikud olid ka Otis Redding, Stevie Wonder ja The Supremes. Minu tädi Sharon oli The Supremesist sedavõrd sisse võetud, et pidudel uskus ta iseenast Diana Ross olevat. Sellised asjad röömustasid mind.

Meil ei olnud palju raha, kuid ma ei kannatanud kunagi puudust. Kuna kogu mu pere armastas nii väga muusikat ja mina ise ka, sain mõneks ajaks isegi omaenda plaadimängija – olin siis vaid kuuene. Mul oli sellel mängitamiseks näiteks Michael Jacksoni vinüülplaat ja hulk seitsmetolliseid singleid. Kümneselt sain endale muusikakeskuse, mis võttis mu täiega enda *lummusesse* ja mille jaoks ostsin hulga CD-sid: Lauryn Hilli, Brandy, Monica omi. Nagu iga teine laps, kes tol ajal laulmist armastas, olin minagi vaimustunud Mariah Careyst. Ja Whitney Houstonist. Veetsin kogu lapsepõlve oma toas, sest tahtsin olla muusika ja raamatute ja oma mõtetega omaette. Kui olin juba täiemõõduline teismeline, sai mulle peatähtsaks must muusika: Ameerika rütmibluus ja soul, Eric Benét ja Donell Jones.

Ilma naljata – olin nägus laps, blondide juuste ja roheliste silmadega. Olin nagu ema suust kukkunud ja tema on väga kena naine. Kui ta oli noor, olid tal imekaunid silmad ja uskumatult kõrged

põsesarnad. Mina tegin lapsena natuke modellitööd Sanatogenile ja ka Toyotale. Olin vaid kuuene, kui tegin kaasa telesarja „EastEnders” jõuluosas, kus kujutati teist maailmasõda; blond naine sarjast „Birds of a Feather” mängis seal minu ema. Mind kiusati põhikoolis, aga tegelikult kiusati minu kodukohas kõiki. Minu koolivennad oskasid vaevu lugeda ja kirjutada, mina aga olin loomult oma lihase isa moodi: loominguline ja eraklik. Amy oli samasugune. Ta ei sobinud kunagi oma perekonda, kusjuures sellel ei olnud mingit muud sügavamat põhjust, ta oli lihtsalt veidrik. Me mõlemad olime.

Kaheksa-aastaselt olin juba hakanud käima laupäeviti näitlemistundides Plaistow's Ida-Londonis – tahtsin lihtsalt laulda ja kõike lauljakarjääris kasuks tulla võivat õppida. Keskkoolis käisin samuti Ida-Londonis, kuid vaid ühe aasta. Ning siis leidsin end Sylvia Youngi teatrikoolist. Ja seda suuresti tänu oma bioloogilisele isale. Kohtusin temaga tol ajal igal teisel nädalavahetusel, kui ta mu McDonald'sisse viis. Ta tundis end lahkumineku tõttu halvasti, sest teadis, et olen põhimõtteliselt tema koopia, kes peab nüüd selles karmis kaklusühiskonnas ilma temata kasvama ja hakkama saama. Ta oli mänginud muusikalides, Hongkongi filmides – ei mingeid tähtteoseid ega peaosi, aga ta elas oma rollidesse alati täiega sisse. Ma igatsesin alati tema järele; meie vahel oli tugev side. Sel ajal käisin laupäeviti isa juures ja me mängisime klaverit. Ta tundis loomemaailma ja julgustas mind sinna sukelduma, teadis, et see on minu jaoks oluline. Ta kartis väga, et kui ta seda ei teeks, siis täien-daksin mina hiljemalt kuueteistkümnese juba kriminaalide ridu.

Olime lähedased, aga millalgi siis, kui olin kuueteistkümnene, meie suhe lagunes, nagu seda selles vanuses noorte ja nende vanematega tihti juhtub. Lisaks kannatas isa juba tol ajal maniakaal-depressiivse psühhoosi all, mida nüüd nimetatakse bipolaarseks meeleoluhäireks.

Sellest psüühikahäirest sai minu suur hirm, kuna kogesin teismelisena tihti ka ise depressiooni ning kartsin, et see on mul isa poolt pärilik. Samasugune hirm oli mul ka alkoholismi pärast. Minu

isa ei joonud, küll aga oli alkohoolik minu isapoolne vanaisa, kes olevat end millalgi enne minu sündi surnuks joonud. Sama olevat juhtunud ka minu vanavanaisaga. Aastaid hiljem, kui ma iseenda alkoholiprobleemiga maadlesin, tõdes isa: „Pole midagi parata, see on sul geenides, see häda jälitab sind kogu elu.”

Õnneks aga olen saanud geenidega kaasa ka osakese ema idalondonlikust võitlejahingest. Tänu sellele olen tõeliselt kriitilistes olukordades siiski ühel hetkel pidama saanud, et eneselt küsida: „Oot-oot, mida? Mina ja hukule määratud? Minge te ka kuradile!” Tean, et mu kahjulikud soodumused ja lauslollidesse olukordadesse sattumine võivad olla põhjendatavad geenidega, aga ma ei usu iial, et sandist seisust pole väljapääsu.

Kuna minu sugulastele kuulus paar publi, puudutasid seal peetaavad peod meidki. Vanaema valmistas kõigile baarikülatajatele kanakarrit ja mina jooksin niisama ringi. Kõlaritest kostis alati Motown. Ma ei teadnud džässist midagi, ainult selliseid kõige tuntumaid lugusid nagu Frank Sinatra „Fly Me to the Moon”. Amy oli see, kes mulle džässi tutvustas – tema oli tõeline asjatundja.

Ma ei tea, mis paneb kedagi sedavõrd palju muusikat armastama. Usun, et see miski on lihtsalt inimese sees peidus. Lauljaks saamisest sai minu suurim soov juba siis, kui olin nelja-aastane. Ma ei tahtnud olla mingi keskpärane Ida-Londoni noormees, kellel on tavaline elu ja üheksast-viieni-töö. Vaatasin edetabelisaadet „Top of the Pops” ja teatasin: „Mina tahan ka ühel päeval seal olla, tahan olla selline nagu nemad.” Olin eesmärgi- ja otsusekindel; teadsin täpselt, mida tahan, ja olin valmis selle nimel vaeva nägema. Kõik kuulavad muusikat, aga mitte kõigi jaoks ei ole see kinnisidee. Kes saavad plaadilepingu, nende side muusikaga on sõnulseletamatu, see on *nende põhiolemus*.

Kui oled kolmeteistkümneaastane ja oled jõudnud Sylvia Youngi teatrikooli, siis ei ole see juhus.

3. PEATÜKK

Sylvia Youngi teatrikooli teadsin toona tänu oma laupäevasele Plaistow' teatrikoolile; kui oled mingilgi viisil lavamaailmaga seotud, ja mina olin seda juba väga varajasest noorusest peale, tead Sylvia Youngi kooli ja tead, et see on parim. Kui tahtsid kindla peale mingit masti artistiks saada, ja mina tahtsin, oli see *parim* tee.

Kümneaastaselt hakkasingi laupäeviti käima Sylvia Youngi kooli üksiktundides Kesk-Londonis Marylebone'is. See oli võrratu – sain veeta kogu päeva lihtsalt lauldes ja näideldes. Sylvia ise oli alati kohal talente seiramas. Ühel laupäeval astus ta klassiruumi, kus ma parasjagu laulu harjutasin, ja uuris, kas tahaksin hakata käima koolis täisajaga. Talle meeldis mu hääl ja ta arvas, et ma peaksin oma annet põhjalikumalt arendama. Aga ma ei teinud seda, vähemalt mitte kohe. Ma ei saanud täisajaga käimist endale lubada, õppemaks oli 10 000 naela semestri eest. Kui keskkoolis käisin, oli emal raske mulle mõnel päeval isegi paari naela taskurahaks leida.

Siis aga kuulutas ajaleht The Stage välja aastase stipendiumi ja sellele kandideeris 20 000 noort. Mul õnnestus saada katsetele. Ajalehe toimetaja oli kohal, nagu ka Sylvia ja kooli näite- ja laulujuhid – hirmus. Esitasin natuke moodsat näitekunsti filmist „Kes”¹, jäljendades riigi põhjaosa aktsenti, laulsin pisut *a prima*

¹ 1969. aastal valminud inglise draamafilm, režissöör Kenneth Loach.

vista, kandsin ette ühe luuletuse ja tantsunumbri, mis oli nii jube, et Sylvia palus mul poole peal lõpetada. Ma ei osanud lavatantsu, õigupoolest ei huvitanud mind *mitte mingis stiilis* tants. Sylvia rahustas mind pärast tantsufiaskot maha, istus siis oma tooli, toetas küünarnukid põlvedele, ja kuna minu etteaste finaalsiks oli taas laul, teatas: „Oh, ma ei suuda seda ära oodata!” Lõõritasin The Banglesi lugu „Eternal Flame” oma väikesel heledal häälel, mida minu lähedased „inglihääleks” nimetasid. See laul lihtsalt meeldis mulle parasjagu. Oli 1990. aastate keskpaik ja *britpop* ei läinud mulle vähimatki korda; minu jaoks ei olnud selle esitajad lauljad – Liam Gallagheri häälel oli minu arvates lausa õudne. Kuid see The Banglesi laul tõi mulle stipendiumi.

Vanematel oli raske minu uhke koolivormi jaoks raha leida ja ema pidi mulle niigi iga päev viieka andma, et saaksin Kesk-Londonisse sõita. Minu pärisisa oli mures, et olin tema eeskujul valinud maailma kõige ebakindlama ameti, ja soovis, et oleks mind pigem advokaaditööle suunanud. Ta püüdis sotti saada, kui kindel ma endas olen: „Kui lähed, ei räägi ma sinuga enam kunagi.”

„Hästi!”

Olin väga hea õpilane. Teatrikoolis käivad need, kes on loomingu- ja artistlikud, matemaatika ja inglise keel neil eriti hästi välja ei tule. Seetõttu sai minust üks kooli priimuseid. Sain küpsustunnistusele neli A-d ja neli A plussi. Teatud eksamitel, nagu näiteks loodusteaduses, sain maksimumpunktid. Kooli saadeti kirju, milles teatati, et kuulun tänu neile tulemustele riigi saja parima õpilase hulka. Minust sai kooli esindusnagu.

Esmaspäeval, teisipäeval ja kolmapäeval tegelesime üldharidusliku õppetööga. Neljapäeval ja reedel olid erialaained: laulmine, tantsimine ja näitlemine; nendes tundides võisid sattuda kokku nii nooremate kui ka vanemate lastega, ükskõik millises kooliastmes nad õppisid.

Meil oli äge lauluõpetaja Ray Lamb, kes ütles alati: „Aja lihtsalt omaenda asja.” Ühel päeval pani ta ette, et salvestaksime sünnipäevalaulu tema vanaemale. Ta valis laulma kaks last: üks olin mina ja teine üks tilluke tüdruk, keda ma kunagi varem näinud polnud. Ta oli kaheteistkümnene, peaaegu kolmteist, kuid paistis välja nagu üheksane, pikkust vaevu 150 cm, pikad tumedad juuksed – väike juuditar Põhja-Londonist. Olime samas erialatunnis, kuna ei osanud üldse tantsida – innukad jalaheited ja džässikäed polnud lihtsalt meie ampluaa. Tema tõusis kõigepealt püsti. Ta kandis rõivaid, mida me kõik pidime kandma: koolivormi, mis koosnes hallidest pükstest ja suurest sügavpunasest V-kaelusega džemperist. Ning siis avas ta suu.

Ma ei suutnud uskuda ei oma kõrvu ega silmi. See tilluke tüdruk laulis nagu neljakümneaastane kogenud džässituus, kes kaanib päevas sisse kolm pudelit viskit ja suitsetab ära poolsada punase Marlboro sigaretti. Ilmselt ta *juba* suitsetaski neid. Tema hääli oli ebamaine, ta kõlas nagu Nina Simone või Dinah Washington. Kuna mina polnud džässi alal eriti asjatundlik, oskasin seda võrrelda vaid Marilyn Monroe sünnipäevalauluga John F. Kennedyle. Ta lõpetas enda versioonis etteaste ja võttis istet. Siis tõusin mina ja esitasin oma Stevie Wonderi kaveri. Pärast tundi kõndisime koos välja ja ma pahvatasin: „Kes, kurat, sina selline oled? Sul on täiega äge hääli.”

Ta ei jäänud vastust võlgu.

„Sinul on täiega kreisi hääli.”

Need olid esimesed sõnad, mis me omavahel vahetasime. Kuulsin teda laulmas enne, kui kuulsin teda kõnelemas; see oli armastus esimesest noodist. Ning siis esimesest silmapilgust. Teate ju, kuidas see mõnikord on: kohtud kellegagi ja klapite hetkega, nagu oleksite juba ammuilma tuttavad, nagu oleksitegi määratud kohtuma: *seal* sa nüüd oledki, aga kus sa varem olid? Niimoodi ma sel päeval tundsingi, sel päeval, kui kohtusin Amyga. Kohtusin oma hingesugulasega. Tüdrukuga, keda teie tunnete kui Amy Winehouse'i.

Meie sõprus lõi kohe õitsele – seda ei toitnud mitte ainult muusika, vaid meie vahel oli ka sügavam hingeline side: olime mõlemad omadega sassis ja nägime seda teineteises. Olime depressiivsed, ärevad, ebakindlad. Amyle põhjustas kõige suuremat hingevalu temast võõrandunud isa Mitch. Tema vanemad lahutasid abielu, kui Amy oli üheksane; isa pettis ema, Janist, töökaaslase Jane'iga, ja kõik lähikondsed olid sellest teadlikud. Amy ja tema vend Alex nimetasid Jane'i „issi töönaiseks” (temast sai Mitchi teine abikaasa). Kuid asi polnud ainult selles. Enamik teatrikooli õpilasi kipub kaamera ette sattudes eputama, kuid Amy polnud selline. Ta polnud mingi päikesekiireke, vaid keerukas isiksus, üksildane ja tõre, täpselt nagu mina. Lõuna ajal söögisaalis – seda nimetati *green room*'iks, nagu oleksime BBC-s – õppisid ühed lapsed ühes nurgas tantsukava, teised lapsed teises nurgas laulukava, aga meie Amyga lösutasime lihtsalt kuskil laua ääres – *masenduses*. Ta tavatses uurida: „Sa oled ju samamoodi masenduses, onju?”

Olin väga õnnetu teismeline, nagu jubedaid vistrikke täis; nutsin end alatihti magama. Lõunapauside ajal ma lihtsalt istusin ja peitsin näo käte vahele, varjates end kõigi ülientusiastlike laste ja nende säravvalgete hammaste eest. Amy aga mõistis mind, nagu mina mõistsin teda. Konutasime kuskil nurgas ja ta mängis minu juustega. Mul olid esimesel aastal blondid juuksed, mis ulatusid kardinatena ninani nagu Backstreet Boysi Nick Carteril, kuid üldse mitte nii stiilsed. Mu kardinad olid sedavõrd pikad, et lükkasin neid kõrvade taha, ning Amy tõmbas neid siis salkude kaupa välja ja keerutas aina ümber oma sõrme. Ta mängis ka minu jalgadega. Amyle meeldisid suured jalad. Koolivendadel oli palju tantsutunde ja neil olid lihaselised jalad, ning mina olin oma 182 sentimeetriga kõige pikem poiss klassis, teistest suurem. Amy tavatses flirtivalt minu „ilusate suurte jalgade” üle naljatleda. Kuid mina ei olnud ainus, kelle jalgu ta armastas. Minu klassis oli üks mustanahaline poiss, Junior, kellel olid *väga* suured jalad, ja Amy jändas ka tema omadega!

Ta oli andekas, uskumatult tark. Ta armastas sõnu: vaatas telemängu „Countdown” ja lahendas kõik ülesanded õigesti. Ta istus omaette ja lahendas sudokuid, kiiremini kui keegi teine, ragistas aina sõnaotsingute kallal, üks raamat teise järel. Ta hoidis oma aju tegevuses, vajas stiimulit, et mõtted üleannetut suunda ei võtaks: olgu see poiss, kes talle meeldis, või tätoveering, mida teha plaanis, või juuste roosaks värvimine. Mina keskendusin õppetööle, kuid Amy polnud sellest huvitatud. Ta oli mässaja ning see ajas meie direktori härra Muiri närvi. Too oli šotlane ja uskus, et on nägus nagu Sean Connery.

Ühel päeval ilmus Amy kooli ninarõngaga. Küsisin, kas ta lasi selle panna Camdenis.

„Ei, panin ise, tuleb lihtsalt jääkuubikuid peale panna.”

Mina olin pikk ja tema nii lühike, et viskasin ta nalja pärast üle õla ja kandsin mööda kooli ringi. Kõigepealt meeldisin Amyle mina, kuid siis meeldisid talle ka paljud teised poisid. Ta oli armunud armastusse. Tal oli koolis märkmik, milles hindas meievanuseid poisse kümnepallisüsteemis. Mulle antud hinnang kõlas nii: „Ta on täiuslik, talle meeldib muusika.” Mul oli koolis tüdruk sõber Claire, seega lõppes mulle antud hinnang tõdemusega „... kuid ta on Claire’iga koos!”, ja minu reiting vajus põhja. Tal oli veel aastaid hiljem seesama märkmik alles; me lugesime seda aina uuesti, tilgad püksis ja silmad naerust märjad.

Kuid ei saa öelda, et romantilised mõtted poleks meile üldse pähe tikkunud. Püüdes defineerida meie suhet, pole „sõprus” õige sõna. Seda saab kirjeldada vaid kui hingesugulust: tema armastas mind ja mina teda. Olime nagu kasuvend ja -õde, aga mina oleksin olnud justkui ka tema isa ja tema minu ema. Miski ütles mulle, et pean tema eest hoolitsema, vastutama. Andsime lihtsalt teineteise olemasolule põhjuse. Me ei olnud tavalised teismelised ning mõistsime, et suhted tulevad ja lähevad, kuid mina olen tema poiss ja tema minu tüdruk, ja niimoodi jääb see igavesti. Ja kogu Amy elu jooksul see just nii oligi.